ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ԳԱՑՄԱՆՔ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆՔ ԿԱՆԽԻՆ
Տարեկան Վեցամսեայ
Կ. Պոլսոյ համար 6 մէճիտ 3 մէճ.
Գաւառաց » 7 » $3\frac{1}{2}$ »

Direction du journal arménien
HAIRÉNIK. CONSTANTINOPLE
20—Bab-Aly djadéssi—20

10 փարա — ՕՐԱԳԻՐ — 10 փարա

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԱՑՄԱՆՔ
ՀԱՅՐԵՆԻՔ-ի վերաբերեալ որ եւ է Ծանուցում եւ յօդուած պէտք է ուղղել Պր. Տնօրէն-Խմբագիր Կ. Պոլիս Պապը Ալի ճատտէսի թիւ 20 Ճէմիլէեան տպարան.

Gérant-Responsable
M. MELIKIAN

ՅԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՈՅՆ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 2198 — ՈՒՐԲԱԹ — 9 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1887 (Ն.Տ.) 21 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՅՈՒՇԻԿՔ ՌԱԲԲԻՆԱԿԱՆՔ
ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԿԱԹՈՂԻԿԱԿԱՆ ԹԱՆԿԱԳԻՆ
ՈՒՍՏԱՑՐԻՆ

Ուսուցիչ պիղծքն, մին էշլերգան իր ընծայն։

Աղաւթեմ առ Աստուած եւ հրաժարիմ ի չարիմեծերոյն սատանայէ։

Պիղծեցաւ իր բաժնէն իր ընկերին։

Ուրեմն Աստուծոյ պաշտամանր և գթածի։

Աստուածայինն հաւատ ունի եւ օրհնեալ ունկն մ'է։

Հրամայեցի սորին գրութեան, ի ննջելոյ բոլոր ԱՐՄԻՆ (ընտրեալն ճիշդ բառն է) ազգին։

Քրիստոնեայ Հայք իսլամական պաշտպանութեան և հովանաւորութեան տակ մտնելէն վերջը-պէս բարերարաց Աստուած, այսինքն գիւղամուլութիւն-ոտնոք բոլոր հոյակապ պարտքն է որ փորձարկեն, ինչ որ գրուած է սուրբ մէջ։

Եւ ով որ լինի յիշատակաց՝ պէտք է յարգէ, իբրև տարբերական ուխտին, որ սրբելցուն Աստուծոյ կոչեց բոլոր տարբերոց։

Խոյամ թագաւորք, ուր որ ալ գտնուին, — թէ՛ ի հեռաւորը եւ թէ՛ ի մերձաւորս-իրենց ստորադասեալներուն պէտք է որ իրենց կրկին սահմաններուն մէջ պահեն և յարգեն մինչև զերեզմանն որ գտնուածին։

Եւ անոնց բոլոր եկեղեցիները և վանքերը հասնեն պահպանեն։

Կրօնքին՝ յարգանք տան եւ կրօնաւորներին պաշտպանեն, ինչպէս որ իրենցինը կրնեն։

Զանոնք յանդգն. իրենց թշնամեաց ուժէն պաշտպանեն. չի բանտեն զանոնք հարկահաներու համար։

Եկեղեցականներն՝ իրենց եպիսկոպոսութենէն, վարդապետ մը իր վարդապետութենէն, ուխտաւոր մ'իր ուխտաւորութենէն, ճգնաւորն մ'իր ճգնաւորութենէն չի հանեցնեն։

Անոնց հին եկեղեցիները չի քակեն. անոնց աղօթարաններն մեկին չըսեն։

Անոնց բնակարաններուն մէջ խոյամ չի գտնեն։

Հոգաբարձութեան միջամտութիւն չընեն, և անոնց տարեկան տուրքն ալ չորս տրբէմէ (չորեքգրամեան բանէ կուգէ) աւելի չառնեն։

Եւ Հնդկեցիք անունով զինուորական կամաւորականը՝ ի նպաստ իսլամական պատերազմի, եթէ հարկ լինի։

Անոնց ազատ վաճառականութեան արգելք չի լինին. և եթէ այն գիւղից տարած գիւղաթիւն չունենան, անոր փոխարէնը չի առանձնեն ... թիւով չափին թողուն։

Իրենց միջամտողին մէջ, ի ծովու և ի ցամաքի՝ հանգէս եւ մարգարեաներ, ուխտեր, և պահեմններ եթէ գտնեն, արգելք չլինին ոչ սուրբիմոններու, ոչ ալ անդորրներու։

Եւ անոնց ցրուելուն պատմառ չլինին։

Թշնամեաց դէմ բանի պատերազմի չի հրաւիրուին, այլ միայն իրենց վերայիշեալ տուրքը տան և բարի և օգտակար բաներու վերայ գթութեամբ վճռարանն անոնց հետ։

Հայոց ցրկանք ընտրը՝ բարբարոս մէ եղայիմ։

Խաղաղութեան պարտքն է անոնց օգնել, եթէ մարդկարարութեան նենն։

Եւ եթէ մէկն անիրաւի մ'երբանէն իրենց ապառանի, պէտք է անոնց խաղաղութեամբ իրաւախոհ լինի նոցա թշնամեաց մէջ, վասն զի խաղաղութիւնն է՛ գրելուծն որենայ. ըստ բանին թէ «խոստովանս Մէյսիմ իւլ ամբարամ»։

Արտևանդութիւն չընեն, ինչ որ իրենցն է՝ նոյնն ալ անոնցն է. իրենց համար անտանելի եղած առանձնութիւն ընել չի տան։

Եւ անոնցմէ մէկն ալ՝ Յոնկի մը տանկական մեզով ամուսնացնել չի տան, և այս անթիւ վերնաց և զրկանք չլինի երկուստեք. եւ սուրբութեան ալ նոցինց չի պարտիանէ. բայց միայն երկուստեք կամօքն և հաճութեամբ եթէ լինի։

Այսչէն մէկն իւր կրօնքը թող պահէ ('), բայց եթէ Աստուած ներշնչէ Քրիստոնէին խոյամանալ. այդ ուրիշ խնդիր. յարգ մ'չի բռնաբարեմ։

Երբ գիտցա թէ գեղեցկութիւնն՝ յիշատակութեան է, և արտաքոյ ծոցին՝ ալ եղութիւն, ամենայն ինչ կատարեալ է, վասն զի Աստուծոյ քով բան խոյամութիւնն կրօնք մ'է և միակ կրօնք մը։

Իսկ եթէ իրենց եկեղեցեաց և վանքերից նորոգութեան պէտք ունենալով՝ անհրաժեշտ գտնուին,

(') Նշմարելի մէ՛ թէև տեսնուած էր Պաղդատացի մը ձեռք պահելով՝ Հայ երեսփոխանի մը հետ աշխատելին, բայց նոր էր Յանիկ եֆենտիի մ' ընդ Հայ ազգեան արտաքոյ ... , երբ ամէն ըուէ 20-22 տարի յառաջ Նորաննաւէն 3 ժամու հեռու Ճիփարանկայ Ս. Լուսաւորչայ վանքին թեմերէն՝ բառ չեմ մէջը, նոյնն, թէ Ապրօ գիւղն մէջ ազգեցին և հարուստ Յանիկ իմ՛ սիրահարեցաւ նորի քաղաքին Տ. Աբրահամին թագէն Ցեխրոացեան Օղեկն հայուհւոյն, ի կնութիւն առնել տանջարկելով իրենց, առ պաշտօնեայ՝ որ ամիսնեն իւր Հայոյ-Քրիստոնէութիւնը պահէ, նեան զաւակներն մկրտուին, հնաչ Քրիստոս ուրիշ կին չառնել եթէ առանց սեպհական հարստութիւնը Հայ կնոջը մնայ։

Նկատելով որ հնդկական պարագայն մէջ չատ չարիքներ պիտի ծնանին երկուստեք, ուստի Ցեխրոացեանք համաձայնեցան և ամուսնացուցին իրենց աղջիկն վերոյիշեալ թելաթեամբ. որ կրօնք թէ մինչև ցարդ սիրով կապուին իրարու հետ, և առնեն կիւրոէէ ը՛ր Յանիկ փեսայն, ի պատիւ հանգուցեալ որդւոյն, գեղեցկին աւելց կոյսէ և թարգմանելով և ընծայներով կը յիշու։

Պաղձ պարագայներուն մէջ ալ անուան եմ տար մեր ամուսնութիւններ։

Վերջին անուն աղջին մը Թուրք ամուսին մ'առած է, ինչպէս նաև հարաւոր Յանիկ գերդաստան մը՝ Սեֆի անուն Հայուհին մը Մէհ մէհմետ-աշխարհը և մեռ. Պետոս Բատալը՝ ի Կեթու կը բնակին. թէ Վերժին և թէ Սեֆին՝ աստուածին իրենց քրիստոնեութիւնը պահած են, և կրօնքին չեն փոխած, այլ իրենց Հայութեամբն Քրիստոնեայ մնացած։

Ա. Յ. Ա.

հաստատեալ գանձէն ազէյթ իւր մայր օգնեն (*), և այս նպաստն՝ իրենց թող պարտք մը համարին։

Եւ խոյամերիպատրաւ մէջ անոնց համար թող թշնամի չլինին, հայերն իրենց մէջը բնակելուն համար, և զանոնք յարգեցուն։

Անոնց թշնամին իրենց թշնամին սեպեն, և փոխադարձաբար։

Ով որ ուխտադրժս դէմ բռնանայ, Աստուծոյ առաքելոյն Մահամմէտին դէմ գործած մը (խային) համարուի։

Անոնց բնակարաններուն մէջ խոյամաց թշնամիներ չի գտնեն, և անոնց աղօթարաններուն մէջնալ որ և իցէ մէկ դուրը չի պատռեն, և թէ ... առէք նման բանի բաներ չընեն պատերազմի առթեն։

Եւ անոնց տաճարներուն մէջ բանի բան մը պահեստ չը դնեն։

Ոչ հիւր լինին, և ոչ բանի հիւր տան, բայց միայն իրենց կամօքը, և այն՝ եթէ անոնցմէ ներք։

Անոնց՝ուրիշներ չի թողուն։

Եւ գիշեր և ցերեկ երբ անոնք իրենց կրօնական գիրքը կարդան, անոնց արգելք չլինին, և ոչ ալ անոնց պարէնն, և ոչ ալ անոնց տարեկան նպարէն և ուտելեացը։

Եւ եթէ անոնցմէ մէկը զըրկեալ լինելով՝ գայ իրենց տունը ապաստանի, պէտք չէ՛ զայն յանձնել։

Եւ թէ որ խոյամէն և խոյամուհիներէն մէկն անոնց խորհուրդը խմանայ՝ պէտք է յարգէ և չի մատնէ, և չի ծնէ։

Եւ վարդապետներէն, եպիսկոպոսներէն և ուրիշ եկեղեցականներէն տուրք (խարած) չառնուին, բանի որ անոնք իրենց կրօնքը վարդապետելու զբաղեալ են։

Եւ մէկու մ'իր կարողութենէն վեր առաջարկութիւն չըլլի, վասն զի օրէնդ և բնական դէմ է։

(*) Պաւղոսի Նեկեղեցւոյն բակը Յանիկ բանտարկեալ առոյ, որ իրենց միջոցէն գնաճեցին Ս. Աստուածածնայ տաճարին մէջ կը կատարեն։

Ա. Յ. Ա.

Եւ ո՛վ որ փոխէ կամ կորուսցէ, և կամ խնդամտիւ այս խմբագրած Ուխտագիրս, Աստուածադրուժ մը լինի և անիծից արժանի, և նզովիցի տասնչ հօրն, մինչև ատեանն դատաստանի։

Ցանկիններէն ո՛վ որ ալ լինի, կ'ուզէ Ուխտման և կ'ուզէ դանացած, Աստուծոյ և նորա բոլոր հրեշտակաց և մարգարէից անէծքը նորա վրայ թո՛ղ լինի, և վկայ թո՛ղ լինի Աստուած այս բանիս, որ բաւական է յանձնարին։

Գրեցաւ այս Ուխտագիրս ի Ներկայութեան սառորդ տասքերուն։

(Աստուծոյ օրհնութիւնը նոցա ամենուն վերայ թո՛ղ լինի և վկայայ թող լինին)։

Ութէլ ամիս հինգերորդ երկրորդ տարին.

ՎԿԱՅՔ.— Նայու Պէգիր ու Սըրտիկը. Նոճէլ խաչն իւլ եռուգձայ, վէ Օսման խաչի-Աֆֆան. Աւէի-խաչի-իսյի-Դայիր, Մէսայի յէ-խաչի-Աֆֆայ Նոյ-իւլ Պէրսա. Նայուզէր. Նայու Հիւրէյրէ. Աբտուլլահ-խաչի-Մէսուտ. Աբտուլլահ-խաչի-Աբպաս. վէ Համզա-խաչի-Աբտ իւլ Մութալիպ. Նայիլ Ֆազըլ-խաչի-Աբպաս. Թալհա. Օսա-խաչի Մէսայ. Սայիտ-խաչի-Դայիդ. Իէզիտ-խաչի-Նայփ. Զէյտ-խաչի-Սապիթ. վէլիտ-խաչի-Նըդամ. վէ Խամ-խաչի-Զէյտ. վէ Օսման-խաչի-Մաթուն. վէ Նայիլ Աայիշէ. վէ Աբտուլլահ-խաչի-Նոմէր. վէ Նո... բէլ-Եաա. վէ Նոխը-խաչի-Եայիզ. վէ Մէսուտ-խաչի-Նայի Դայիր։

. . .

(Նոյնը հաստատող հայրէթի Աղիին ձեռագրին է հետեւեալը.)

«Թանուն Աստուծոյ ողորմածի և գթածի։

Այս է ուխտագիր հաստատելոյ իշխանին Աղի որդի Եպի-Դալիպի։

(Համեցի Տէր ի վերայ նորա)։

Աղամն Քրիստոնեայ ազգին գլխաւորներուն և հարկատուներուն խնդրանօքը գրուեցաւ իւր ձեռագրովը՝ ի ներկայութեան Աբիսպ. Աղատալիէնս, իւղնի ճանձ. իպրահիմ խոստանեալ, և Քրիստոնէից եղիսկոպոս տեառ էլ հագուֆա քաղաքն քրիստոնեայ երեւելիներու հետ խնդրելին իմ ուխտս և իմ ողնութիւնս՝ նման այն Ուխտագրին, որ ունէին մեր Առաքելայէն, և հարկ եղաւ որ իմ ազդս և մոլովուրդս յարգէ նաև այս Ուխտագիրը։

Մենք տուինք զայս՝ բոլոր իւեղամ ժողովրդեան յարգելու համար՝ ուր որ գտնուին, յԱրեւելս և յԱրեւմուտս, և եւ ալ բանի որ ողջ են՝ պէտք է պաշտպանեմ զանոնք և մնանելու եւ էսպ ալ զանոնք Աստուծոյ կամաւ։

Եւ բոլոր Թագաւորներն եւ Մեծափառն պաշտօնեաները իւրաւունք չպիտի ունենան մերձեցնելու աշխարհին փոխելու կամ աւելցնելու, կամ պակսեցնելու. ինչու որ իմ ուխտագրիս մէջ բան մ'աւելցնել կամ պակսեցնելը կամ փոխելը՝ Աստուծոյ ուխտին հակառակելու բան է։

Որեւէ հաւատացիմ պէտք է գտնուի բոլոր քրիստոնեայ հայոց, որոնք նոյանութեան համանայն ամէն կը բնակին։

Մերիկ պահենք ձեր անձին պէս՝ քանի որ անոնք Իսլամայ նըժանի ուղղութեան մէջ են՝ ի ձեզ և ի մեզ։

Ներկայացուցի զայս իմ առաքինագործ պաշտօնակիցներուս, որոնք Իսլամութեան պետերն են, պահել այս Ուխտագիրն՝ իրենց յաջորդներէն, վերջն ալ՝ ոգնել անոնց, և պարտք դնել Թագաւորներուն՝ սոյնին պարունակութեանց գործադրութեանն, որ հաստատուած էր արարածոց փառաւորագոյն եւ մարգարէից վերջինն և առաքելոց գլուխն եղող Մեծին Մուհամմէտէն, ուստի պէտք է որ դուք ալ՝ Աստուծոյ առաքելոյն բարի աղօթքին հետեւիք։

Գրեց Հիւչամ որդի Ումէյէի որդի վէգաւր հայրէթի Աղիին հրամանաւը՝ Ռաճէպ ամսոյն եւ հինգերորդ երկրորդ տարւոյն։

(Ստորագրութիւնք) «Մուհամմէտ իպնի Մուհամմէտ. իպնի Հիւսէյին. Թամէրի.

Մուհամմէտ իպնի Մուհամմէտ. իպնիլ Աղտիւր Բահման. ալի Եմնայ.

Շէ... ... ... Ռ... ... ... աէիր Բէյզաղ.

Հայտէր իպնի Միւհէյյ.

Խաչի Միւհէյյ իպնի Մուհամմէտ Հաֆէրի.

Աշմէտ իպնիլ Հուսէյն. իպնի Աղի՛յի Համէտ.

Էլ Միւսաֆֆար Էպի Աշմէտ ալիր Բէմէրի.

Ալ'ատիւլ Աղիզ իպնի Դահիր. իպնի Էպի Դուլիպէլ Տիւ Նչ.

Թանճէտաին իպնի Իսրահիմ.

Նայու Իսուաֆ իւլ Հէրանի, իպնի Միւհամմէտս.

. . .

Հայրենիք լրագրոյ մէջ պարբերաբար պիտի յառաջնորդեմ «Երկաթանական յուշիկներուն» ուրիշ չանագրքեր և կարեւոր դըրուագներն ալ։

Ա. Ֆ. ԱՏՎԱՃԵԱՆ

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սանիյէի Բ. տարեկան տըրեւեյաւ Հայ Հռովմէականաց Պատրիարքարանի Դարու Բէնեւսու Աւարեալ էֆէնտիի։

—Գ. Զինովիֆ երէկ Բ. Դուռն երթալով երկար տեսակցութիւն մ'ունեցաւ Մեծ-Եպարքոս Ճաւատ-փաշային հետ, և ընդարձակ տեղեկութիւններ մը տուաւ այժմ Պուլկարական խնդրոյն աւելիւ իւր կարծիքները կը յայտնէր։

—Թարիգ իւր աստղ տեղեկութեանց յանդուն կը հերքէ յունիս 16 Թուականաւ Բեդրապուրկէն Պուլքէջի լրագրոյ ուղղուած հեռագրի մը ասուած այն լուրը թէ՝ յառաջ դաշնագիր մը կնքուած է Ռուսաստանի միութեան և Դարդանաղի մէջեւ, Պուլկարական խնդրոյն կարգադրման մասին միմեանց օգնելու համար։

—Չինայ երէկ և այսօր Դոլմապահչէի և Պոլսոյ Արոմամէ լի գիծերն բոլորովին ծածկած լինելով երէկ չերթա բանիր։

—Թէրճէմանը Հաջիրկամ Ձեւրինջա իշխանութեան աւյագրութիւնն կը հրատէրէ անխօզն ամիսափանանելէ սկանց նշանաւ, որբ ընդհանրապէս ներկայ տեղնալուն եղանակն յարմար ատէր կը համարին ամուսին դինը բարձրացնելու։

—Բարաքամղեանութիւնն պաշտօնապէս կը ծանուցանէ թէ ցըտեր 99 տարեայ կալուածական յանձնման օրոց փոխարէն 100ին 10ը գրամ և Փօսքեալը բաւ առաջինը պարտաց կարգադրման (թաաֆիյէ) սուէնթուղթ պիտի ընդունի ներկայ յունիս 1էն սկսեալ։

Լոնտրայի Պարսկական դեսպան Մելքոն խան, վեհ. Սուլթանին յատուկ հրաւիրմամբ, երկուշաբթի իրիկուն կայսերական պալատն երթալով, նախապէս որոշեալ արարողութեամբ Ն. Կ. Վեհափառութեան մատոյց վեհ. Շահին ինքնագիր նամակն Մայրաքաղաքիս Պարսկական դեսպան Ա. Թարգմանն Ն. Վըսեմ. Գենէաբեան ... աււ... ... լս ... ... պանսապան Ա. Թարգմանն Ն. Վըսեմութեան կ'ընկերանայիւն։

Ներկայացման արարողութենէն յետոյ վեհ. Սուլթանը փառաւոր կոչունք մը տուաւ ի պատիւ Մելքոն խանի։ Կայսերական իշխանք, նախարարաց մեծ մասն և կայսերական պալատան քաղաքային եւ զինուորական բարձրագոյն պաշտօնատարք ներկայ էին այն կոչունքին։

Մելքոն խան և Մոհսին խան ճաշէն յետոյ, երկու ժամ առանձինն վեհ. Սուլթանին հետ տեսակցելու պատիւ ունեցան։ Այս միջոցին Ն. Ն. վեհափառութիւնն Ա. կարգի Օսմանիէ պատուանշան տուաւ Մելքոն խանի։

—Հռոմէն յունվար 19 թըւով զարկուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պուլկար պատուիրակութեան մայրաքաղաքս պիտի գան այս շաբթու։ Սակայն ընթեռնալ կը ծանուցանէ թէ Պուլկար պատուիրակաց Հաումէն ուղղակի Սոֆիա պիտի երթան Պուլքէջի ճամբով առանց Պոլիսէն անցնելու։

—Դարձեալ Սթամպուլ կը գրէ թէ մայրաքաղաքիս գիւանագիտական շրջանց մէջ կը խօսուի որ Գ. Զինովիֆ մայրաքաղաքէս իսուռեա պիտի երթայ Գ. որ նիգոյի հետ տեսակցելու համար։

—Սոֆիայէն Նոյէ-Ֆրոյէ-Բրըրէսէ լրագրին կը հեռագրեն թէ Գ. Զինովիֆի կուսակիցք դրոյց տարածեր են թէ Գ. Զինովիֆ Արեւելեան-Բումէլիի կուսակալ կարգելու վրայ կը խօսուի։

—Թարիգ կը կարծէ թէ Բոլոպարս զօրավարը վերստին Պուլկարիա դրկելու խօսք կայ։

—Իւնիվէր Գազէթ լրագիրը կը գրէ թէ Բ. Դուռը Պուլկարական խնդրոյն մէջ Հռոմի Պապին միջնորդութիւնը խնդրեր է։ Սակայն այս լուրը ստուգութենէ զուրկ կը համարուի։

—Նոր լրագիրը կը գրէ թէ Ռուսաստան Մինկըլլի իշխանին ընտրելիութենէն հրաժարած չէ։

—Աւէքսանտր արքաթէմայերկ իշխանը Տարմշդատ վերադարձած չէ տակաւին, կը կարծուի թէ Միլան կը գտնուի այժմ։

Հաստատուած է որ Եգիպտոս պիտի երթայ։

—Դ. Զինովիֆ Նախընթաց օր Ռուսական գեսպանին այցելութեան գնաց։

—Վեհ. Սուլթանը ինքնագիր նամակ մ'ուղղելով Սերպիոյ Միլան Թագաւորին շնորհակալութիւն յայտներ է առ ինքն Նորին Նորին Սերպիոյ Արքուն պատուանշանին համար։

—Հնտկայէն Տէյլի լրագրին կը հեռագրեն թէ յորս Խառնվէյ նախարարական յորս Սըլիսպըրիի ատենին մէջ մտներ է, Նախարարութեան հետ իւրով վերնարանութեան մը բանակցէ մերէ։

—Պուլկար պատուիրակութիւնը Բեռլինէն խնդրեր է որ Մուխթար փաշայի հետ որոշեալ բանակցութեան վերադառնայ։

—Աւստրիոյ Միջովեյի թոշակաբաժին դրամական պահեստը լի են, իշխանութիւնը զանազան փոխեր է աւելի արդի—... ... ... հատորը հրամայեր է զինուորական իշխանութեանց որպէսզի այս առաւել անհրաժեշտ կարիքներէ արտերկրի համար պէտքը եղած մթերներ պ'վերած գնեն։

—Նախորդ նախարար Վաճէ Օպաիիր փաշա Օսմանեան պանծալի հետ կը բանակցի փոխառութեան մը կնքելու համար։ Այդ բանակցութեան մեծ յոյս կայ։

—Ֆրանսական տեսչութենէ հրաման եկաւ Բոսնիական լրագրոյ որպէս զի Պուլկարական ընտրութեան մասին գրգռիչ հրատարակութիւններէ զգուշանայ։

ԱԶԴ.—Երէկ գրուշարպ ասանց ամենագուշ պաշտօնատու թերթերեան աւել տաւն հայրս պատրաստուած ըլլալուն անհնար եղաւ մեզ հրատարակել։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՔ

Ազգ. Երեսփոխանք, Վարչութեան, Ցեղաւ յանձնաժողով և Հոգաբարձութեանց և Թաղ. խորհրդոց անդամք և զանազան ընկերութեանց ներկայացուցիչք Սինոդեան երկրորդ օրը խմբովին Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրներկայացան և Նոր տարին ու Ս. Ծնընդեան տօնը շնորհաւորեցին։

Ազգ. Ժողովոյ Ատենապետ Տ. Մերեէմ-Պէյի էֆ. պարագայից յարմար ատենաբանութիւն մ'ըրաւ զոր ի սուրբն կը հրատարակեմք։

Ն. Սրբազնութիւնը պատասխանեց թէ արտայայտեալ արտաքին ըղձմանց առէնէ շնորհա-

պարտ կ'ըլլայ զինքն առ Ազգային Ժողովն, առ Վարչութիւնն առ, Ցեղային Խորհուրդը և առ Ազգն. ինքը ինչ որ կրցած է ընել, Ազգ. Ժողովոյ և Վարչութեան համերաշխ ոյժերովը լրած է. Ըսելով թէ կառավարութեան հետ Ազգին ունեցած յարաբերութիւնը հետզհետէ մտերմացեր, յուսադրիչ վիճակի մը մէջ մտած են և բարեկարգութեան ալին հրամանները փարատած են ազգին վրայէն, և եթէ երբեմն երբեմն կը պատահին փոքրիկ դժուարութիւններ, այդ խոչ թերիմացութեան արդիւնք են, զի Ցեղութիւնը գիտէ թէ Հայոց ազգը միշտ հաւատարիմ է առ Օսմանեան գահն.

Ն. Սրբազնութիւնը հրաւիրեց հանգիստանները ջերմ բարեմաղթութիւններ ընելու Վեհ. Սուլթանին կենաց երկարութեան, Օսմանեան գահուն անսասան պահպանութեան և Նախապարոյ ազգային խորհրդոց յաջողութեան համար.

Նոյնպէս Նոր Տարւոյ և Սրբազնագեան տօնի առթիւ Նոր ոյժ և զօրութիւն մաղթեց բոլոր երեսփոխանաց, Վարչութեան, Ցեղաց խորհրդոց և բոլոր պաշտօնական մարմնոց համար, որպէս զի նոր եռանդեամբ գործեն յօգուտ Ազգին.

Համբուրեցին «Կեցցէ Սուլթան. Կեցցէ Վեհափառեան Սրբազան» աղաղակներն.

Ատենապետ Փող. Ժողովոյ Աստնապետ Վահ. Նուրեան էֆ. խօսք առնելով, յանուն Վարչութեան, մի քանի խմաստալից խօսքերով Ն. Սրբազնութեան գործերը գնահատեց և իրրեւ ի մասնոյ Գաւառական գործոց և վիճակին, յայտարարեց թէ Ն. Սրբազնութեան խօսից և գործոց մէջ տեսած է միշտ անկեղծութիւն և հաւատարմութիւն ու զօրաւոր կամք. Ճշմարտապատութիւն յայտնեց երախտագիտաց որ այսպիսի անձնուրացութեան մը աջակից սուած են Ներկայ Վարչութիւնը.

Գաւառական արդարութիւնը վերջացաւ, անուշ և սուրբ հրամայեցան և ազգային դանագան խնդրոց վրայ խօսակցութիւնք տեղի ունեցան իբր մէկ ժամ.

Մեկնելու պահուն Ն. Սրբազնութիւնը նորէն Նուիրեց բոլոր Ներկայից.

Երեսփոխանք և Վարչութեան անդամք երկուագեմի և Դ. Փողայի Գաւառական Գեր. փոխանորդաց ալ այցելելով, Ս. Ընծայեան տօնը շնորհաւորեցին.

* *
*

Ահաւասիկ Ազգ. Ժողովոյ ատենապետ Մերճեմ-Գուլի էֆ.ի յանուն Ազգ. Ժողովոյ կարդացած ուղերձը.

Բարձրաշնորհ Տէր,

Հրաշափառ Ընծայեամբ Փրկչին Աստուծոյ և Նորոգմամբ Նոր տարւոյն կը վերածնին ի մեզ բղձեր, որք չեն վերաբերիր միայն մեր անձնական անձուկ շրջանակին, այլ նաեւ Հայութեան, մեր Ազգայնութեան ընդարձակ հորիզոնին, որոյ Ձեր Սրբազնութիւնն է պետն ի պաշտօնէ.

Ազգայնութեան ոգին ի մեզ նուիրական աւանդ մ'է ի Նախնեաց, ընդ հովանեաւ Օսմանեան մեծագոյն կայսրութեան, և ազգային իշխանութեան է պատկան՝ պահպանել զայն այսպէս անխիթար, կայտառ և անսպառ.

Ազգն համարէն գոհունակութեամբ կը տեսնէ, Բարձրաշնորհ Տէր, որ Ձեր Սրբազնութիւն՝ այդ իշխանութեան գաւազանն արժանապէս բռնած և զօրեղ ու մրցեան վարչական ձեռնհասութեամբ շրջապատուած՝ քաջ գիտէ զահացուցանել պիտոյից, իւր յաւատն առ Բարձրագոյն, իւր սէրն առ Ժողովուրդն և իւր հաւատարմութիւնն առ Սուլթանն.

Ի նշան այս ազգային միահամուռ զգացման յուսարթագէտ կը փութամք աւասիկ շնորհաւորել Ձեր Բարձր Սրբազնութեան, Նոր տարին և Ս. Ընծայեան տօնն, և բարեմաղթել երկար կեանք և առողջ մարմին Ձեր Աստուծապաշտութեան, արդասաւորելու համար այն ջանքն ու ճիգեր զոր կը թափէք հանապազօր ի բարօրութիւն Ձեր հօտին.

Թոյլ տուէք ինձ ուրեմն, Բարձրաշնորհ Տէր, աղօթել զՁեզ յանուն համայն Ներկայից որ բարեհաճիք ընդունել իրենց սրտաբուղխ բարեմաղթութիւնքն, և սփռել Ձեր օրհնութիւնն համօրէն ազգայնոց վրայ. Մաղթել համար Հայաստանեայց Առաքելական եկեղեցւոյ հարազատ զաւակ և Սուլթան Համիտ կայսեր գահուն հաւատարիմ հպատակ. կեցցէ՝ Սուլթան Համիտ խան, կեցցէ՝ Վեհափառեան Սրբազան.

* *
*

Ս. Ընծայեան առաջին օրը Հայոց կաթողիկէական ազգայնոց կաթողիկոսական փոխանորդ Գեր. Կարապետ Եպիսկոպոս Ալիմդեան, Բողոքականաց էկզարքին Գեր. փոխանորդը և Ասորւոց կաթողիկոսական փոխանորդ Գեր. Գեորգ Եպիսկոպոս և Բուլղար գեսպանատան առաջին թարգմանը Ազգ. Պատրիարքարան երթալով, Ս. Ընծայեան տօնը շնորհաւորեցին Ս. Պատրիարք Հօրը անձնական անհանգստութիւն ունենալով. Պատրիարքական Գեր. փոխանորդը ընդունեց զանոնք.

* *
*

Ս. Ընծայեան երկրորդ օրն ալ Բուլղար Պատրիարքական Գեր. փոխանորդը մի քանի վարդապետաց և աշխարհականաց հետ Ազգ. Պատրիարքարան երթալով Պատրիարքական Գեր. փոխանորդէն ընդունուեցաւ. յետոյ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր ներկայացաւ որ մեծ պատուով ընդունեց. Գեր. փոխանորդը զգայուն շնորհակալութեամբ Մայր Եկեղեցւոյ բէյով և աղօթեց.

* *
*

Նախարար ֆիզ Նախարար Վեհ. Օսման փաշա Թաղոպեան շքեղութեամբ անձամբ Պատրիարքարան երթալով, իւր այցելութը դրկեց Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը շնորհաւորելու համար.

* *
*

Ս. Ընծայեան տօնին առթիւ գաւառներէն ալ բազմաթիւ շնորհաւորական հեռագիրներ հասան Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր.

* *
*

Կը լսենք թէ Միացեալ ընկերութեանց վարժարանաց Տեսուչ Սարգսեան էֆէնտի ձեռնահրաժարելով, նորին տարուեր է հաշտարինութեան համար.

—Ինչպէ՞ս զգացում.

—Արդարական սէրէն աւելի հզօր զգացում մը. Պիլ մ'առաջ իւր սենեակին բազուկին վրայ յենած երկարին կնոջ մը կը խօսէի. Երբեմն այդ կնոջ վիճակին ունենալու բաղձանքն ունեցած չէ՞ք.

—Ինչո՞ւ զայդ կը հարցնէք.

—Պատասխանեցէ՛ք . . . .

Ժանն մեղմիկ գլուխը շարժեց.

—Առանձնութենէ կ'երկնչիմ, ըսի ձեզ արդէն, պատասխանեց, բայց պէտք է կրել կենաց այն զատուածները որոց մարդ չէ կարող յաղթել. Ես երկնից բաղձանք ունէի կենաց մէջ ազնիւ ճշմարտութիւն պիտի ըլլամ. Մերիկ բան մը երազելը փէշ երազ մը տեսնել է. Թէպէտ և այս բաները բանը անվայել է, կը խոստովանիմ զայդ, և սակայն կէեթ սիրած ըլլալի, այո՛, պիտի սիրէի այժմ, Պարոն Ֆըլանք, տասնին պիտի սիրէի և երջանիկ չպիտի ըլլայի.

—Ժանն կը խօսէր սակաւին, և Ֆօրմէնօր այլ եւս ունկնդիր չէր լինէր, երբ յանկարծ սարսափեցաւ և ընդերկրեայն աղմուկ մը լսելի եղաւ. Պարին վրայ եղող խարազանին հանած ճիչն կը նըմանէր.

Ժանն մակի ըրաւ.

—Կը լսէ՞ք, ըսաւ դէպ ի գետինը ծռելով.

—Այո՛, յարեց Ֆօրմէնօրը. Ես ինք եւս ականջ դրաւ.

—Բայց Պիէռին կորմէն է, պոռաց Ժանն.

—Սառւցիւ.

—Ոհ, եթէ բան մը գիտցած ըլլայ, այսքան երկար ժամանակ զիս սպասցնել չէր տար.

—Ուրեմն, ըսաւ տարթեօրը, կուզեմ հարցընել թէ չէ՞ք զգար ձեր մէջ բան մը որ ըսէ ձեզի թէ ծնած չէք այն վիճակին մէջ յորում կը գտնուիք.

Ժանն յապաղեցաւ իւր պատասխանը.

—Ցեանե՛ք, ըսաւ տարթեօրը, այդ սարսափելի խոստովանութեան վրայ զգացած զարմանքը յայտնի ընելով, և աւաղել եւ տղուն կոզմը յառաջանալով.

—Այո՛, ըսաւ այն վերջինը. Ինչո՞ւ ձենէ ծածկեմ. . . արդարեւ կը գտնուին այնպիսի վայրկեաններ, կրնամ ըսել ձեզ, որոյնետեւ զիս չպիտի յանդիմանէք . . . .

—Ինչո՞ւ զձեզ յանդիմանեմ.

—Ինչու որ անապարծութիւնը ահաւոր թերութիւն մ'է.

—Ոչ, այդ թերութիւն մը չէ. Բնազդական զգացում մը կայ որ տակաւ առ տակաւ յայտնութեան կը փոխուի. Ցեանենք, ըսէ՛ք . . . խօսեցէ՛ք ամերկիւղ.

—Հա՛ . . . եղած են այնպիսի վայրկեաններ յորս ինձ այնպէս կը թուէր թէ՝ ես ծնած չէի բնաւ այն տարին արուեստին համար զոր ի գործ կը դնենէի. Աղօթող լինելով այդ մ. կ'ըսէի ինքնին, կենացս մէջ սակայն պարտիք մը գոյութիւն ունի . . ըսել ձեզ ինչ որ ինձ ներթագրել կու տայ այդ, չեմ գիտեր . . . երբեմն ուրիշ. Բայց ընդ հուպ կենացս գործունէութիւնը կը լռեցնէր հպարտութիւնս . . .

(Շարունակելի Պիէռին)

ԵՒԱ
կամ
ՈՒՂԵՑՈՅՑ
Իգական սեռի ճեմարանութեան

Գոյնզգոյն, մեծ պատկերներով զարդարուած և գեղեցիկ տպագրութեամբ։ Կը գտնուի Հրանդ Ասատուրի գրատունը։ Ստորագրութեան գինն է 5 ղրուշ։

ԻՆՔՆԱՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ
ընդդէմ
Դիֆթերիայի, Խոլերայի, Միջատներու, կարմրուկին և այլ ախտերու վրայ հիւանդութեանց։
Հեղինակ — Տօքթ. Սամուէլ Լիւ Մէյթ
Թարգմանեց Բ. Պզտիկեան
Գին 8 դրշ.
Կը գտնուի Պզտիկեան գրատունը։

ԱՐԱՔՍԻԱ
կամ
ՎԱՐԺՈՒՀԻՆ
Գիրք — ՍՐՎԱՆՁՏԵԱՆՑ ՏԻՒԹՈՒՆ
Գին 15 ղուրուշ։

ՎԱՐՔ ՆՐԲՈՒՀԻ ԱՐՍԵՆԻ
Թարգմ. Մ. Գ. Մալեան
Այս օգտակար հաւաքածոյին ծախուիլն սկսած է, որ կը գտնուի Մեծն Աստուածածնայ հրատարակիչ արկղին մէջ։

ԱՌՕՐԵԱՅ
ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ՀԱՒԱՏՈՅ
Ըստ վարդապետութեան Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ
Յօրինեաց
Սահակ Ա. Խանճեան
Վաղարշապատ Մայր Աթոռոյ տպարան։
Կը ծախուի ամէն հայ գրավաճառաց քով. գին 60 փարայ. կը գտնուի Յ. Գալֆաեան գրատանը։

ԽԱՆԸ ՄՈՒՀԻՄ
Սուլթան Սէլիմի ժամանակաւ Օսմանեան պատմութեան Գալիպոլսեցի ազգային հեղինակաց ձեռքով թարգմանուած Ն° 33 հատորով Շահին Հեքիմեան Թովմաս ազգային կարևոր մատենաշարին մէջ։ Գինն է 7 — 9 ղուրուշ։ Կը վաճառուի Աստուածատուր Պարոյեանի գրատունը։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ
Ի պէտս ազգային դպրոցաց
Յօրինեաց
Ա. Մ. Գարագաշեան
Կը գտնուի Յ. Գալֆայեան գրատանը, Զագմաճըլար թիւ 20 և կը գտնուի այլ գրավաճառաց քով. ի գին 5 ղրուշ։

ՓՈՔՐ ՕՐԱՑՈՅՑ
1887 Թուականին Քրիստոսի
Անփոփոխութեան
Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցի
Գին 40 փարա

ԸՆԴԱՐՁԱԿ
ՕՐԱՑՈՅՑ
1887
Թուականին
ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ Ս. Փ. ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ
Գին 3 Ղրշ.
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ
(Ստամպօլ)

1887 տարւոյն Ընդարձակ Օրացոյցն հրատարակուեցաւ. նախորդ տարիներէն շատ աւելի ճոխ։
Կը գտնուի Անկոբեան խան թիւ 13, տպագրատան գրասենեակն։

ԿԵՆԱՑ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐ
ԴԱՐՄԱՆԱԳԻՏՆ
Թերթ առ թերթ կը հրատարակուի ի ձեռն Գ. Էֆ. Պէրպէրեանի։ Բաժանորդագրութեան համար պէտք է վճարել 3 երկու ամսուան 12 թերթի համար 5 ղուրուշ։
Ստորագրութեան տեղերն են՝
Հայ գրավաճառաց ընկերութեան ատենարանն ի Պապը-Ալիի փողոց թիւ 32։
Պզտիկեան գրատունն ի Զագմաճըլար Սազ — Ջէյմէլի գէմ թիւ 58
Պոլսէն դուրս՝ Յրապիզոն Գայսրի և Ցարի այլ անուններու խանութը։

ՌՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
Հատոր Ա.
Կենդանական Հիւսուածագործութիւն և Մարդկային Կազմախօսութիւն ու Բնախօսութիւն
Աշխատասիրեաց Ն. Ցօպլեան
Կը գտնուի Արամեան գրատունն ի Պոլսէ դուրս Հավայիդէ ճամպէ թիւ 31. գինն է 40 ղր.

ԴԻՒՑԱԶՈՒՆՔ
ԱՐԽԱՅՈՒԹԵԱՆ
Թարգմանեց
Դ. Հ. Թ. ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ
Թղթակազմին գինն է 18 ղր.
Կաշեկազմին » 18 »

ՀԱՄԱՌՕՏ ԸՆԴՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
Ի պէտս Ազգ. վարժարանաց
Աշխատասիրեաց Միհրան Պ. Ճէզվեան
Կը գտնուի բոլոր հայ գրավաճառաց քով. գին 2 ղուրուշ։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
ՊԶՏԻԿԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ
Զագմաճըլար-Եօգուշ. Սազ — Ջէյմէլի գէմ, թիւ 56.

Պրանտերէն Քերական, Հանդերձ Հայերէն թարգմանութեամբ, ի պէտս ազգային վարժարանաց և ինքնուսումն. գին 60 փարա։
Գանձարանը պարզ երգեան, բարեփոխեալ — գին հատոր 10 փարա, հարիւրով 3 փարա և հազարով 4 փարա։
Մանկանց բժիշկը կամ առողջապահութիւն և առաջնորդ. հեղինակ Տօքթ. Ռ. Մինասեան — գին 60 փր.
Գուստաներէն ով որ վերջին երկու գործոց գինը դրկէ — գրանցած կամ թղթատարական դրամով — յանձնող փոստայով անվճար կ'առնեն, առանց որ և է ծախուց։

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ ՀԱՄԱՐԱՏՈՒ
Բաժանորդաց կրնան արժանացող միայն ցիշեալ գրատան մէջ, ուրկէ ամենայն տեղեկութիւն կրնան առնուլ։
Ամսական բաժանորդագինն է 5 ղր.
Կանխաւ պէտք է վճարել երկու ամսոյ 20 »

ՎԱՐԺԱՆԱԿԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՅՑԵՏՈՄՍԻ
Լաւագոյն քարթեր վրայ ամէն լեզուաւ կը պատրաստուի գին 100 հատը 10 դհկ. պէտք ունեցողները պէտք է դիմեն Գ. Պաղտատլեան տպարան. Ցանկոբեան խան 13 Կ. Պոլիս։

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ
Մ. Ց. ՄԱԼԽԱՍԵԱՆ

և պարտէզ Թաղուհին խիստ շուտ կը յիշէր խեղճ փոքրիկ լորախօս մը։

Ժանն այնքան չհարցնայի նշանախօս մը կը թարգմանէր ներքին զգացումներն որ Յօզեֆ երբ չէր գիտէր թէ որուն վրայ աւելի զարմանար ի նմա, հանճարոյ մեծին թէ համարձակութեանը վրայ։ Զեռքերէն բռնեց և ճակատէն համբուրեց։

Խեղճ տղայ, բաւ ձայն մը, Ճշմարտաց զանց թերեւս այնքան յուզած չէ որքան յուսադրիչ զգայնեց տղայն համար ձեռք որ մը աշխարհն փարատեցնէ ուրախութիւններն։

—Ո՞չ ընա՞ւ չեմ արանձար, պատասխանեց, և քանի մը վրայ չյուսերով, այնչ կը բաղձամ։

—Բացատրեցէք այնչ։

—Ա՛չ, պատճառն այն չէ թէ երբէ՛ք ունեցած չեմ մեղադրելի ժամեր։ Գեղեցիկ կին մ'էր հայ կարքեն խնդը և փոքրերու անմեղ երգը։ Գեղեցիկ մանկամարդուհին գիշ կը գիտէր իր դըրանին համար և կը մեկնէր վերէն, գթալից անձնուէր մը նետելով իր վրայ։ Երբեմն այդ կը յուզէր զիս. բայց ժամանակին յարմարելով է, փոխանակ յարդելով չմշակչութիւններու, սենեկակից հանդերձներու, և մեծաշուք զուարճութիւններու, քանի՛ քանի անգամներ երազած եմ պարզ ու անշուք արդուզարդը, արժանի համեստ օրիորդին որ զուարթ և երջանիկ կը յենուր իր հօրը կամ ամուսնոյն բազուկին վրայ։ Վերջապէս յաճախ արտասուած եմ մայր մը ունենալու վրայ զոր պիտի կա-

րենայի հարցաքննել և սիրել։ Բայց ինչ ընենք, Պարոն Յօզեֆ, կեանքն այսպէս է, այնպէս չէ՛. և իմ անյուսութիւնս չկրէ փոխել նորա ընթացքը։ Հարկ եղաւ ինձ գիտակցիլ և ինչպէս որ կը տեսնէք զիս այժմ, կը ենթարկեմ միայն յերկնից, յատկութիւն իմ բարութեանս և երկայն օրեր այնմ որ ընտանիքի գեր կը կատարէ իմ քով։

Ժանի կեանքը ապերջանիկ էին և Յօզեֆ աւնոր մասին ընելէն այնքան հանոյք կ'զգար որ չէր համարձակէր ընդմիջել զնա։

—Խօսեցէ՛ք տակաւին, խօսեցէ՛ք, ըսաւ նմա, համակրական ձայնիւ մը։

—Այո՛, շատ կը խօսիմ, յարեց, յանկարծ, բայց ինձ այնպէս կ'երեւի թէ՝ դո՛ւք ինձ համար տարբեր մարդոց կը նմանիք և ձեզի հետ այնպէս կը խօսիմ ինչպէս՝ պիտի խօսէի բարեկամի մը հետ։ Թոյլ տուէ՛ք, առաջին անգամն է այս որ կը շատախօսեմ։

Աչքերն արտասուալից էին։

Յօզեֆ ետ յուզեալ էր, և ի բոլոր սրտէ կը ցաւակցէր լքեալ աղջկան։ Ցանկարծ գաղափար մը անցաւ իր մտքէն և տարօրէն մ'ընթացաւ իր դէմքերէն մէջ։

—Ժանն, ըսաւ նմա աւելի յուզեալ ձայնիւ, համարձակօրէն խօսեցէք ինձ հետ, և ձեր բոլոր ըստմներուն կը հաւատամ։ Բայց ուրիշ զգացում մը չկրեցի՞ք այդ միջոցին մէջ յորում զննեց թողուց զիգուածն։